

RUDNICKÉ NOVINY

SPECIÁL

K číslu 2/1999 ročník V.

ZDARMA

květen 1999

Zvláštní vydání
Rudnických novin

k dvoustému výročí narození
Františka Ladislava Čelakovského

MOTTO:

"Uznáno jest hlasem všeobecným, že to byli spisovatelé čeští, co nedali národu zahynouti, ale vzkřísili jej zase a vytknuli jeho snahám cíle ušlechtilé."

František Palacký

Počátkem 19. století se hrstka intelektuálů pokusila vzkřísit polozapomenutou češtinu a v další generaci i národ, který již, řečeno s Milanem Kunderou, "prošel předsíní mrtvých." Obrozenci, znalí nevýhod malých národů, věděli, že germanizace by ulehčila život obyvatel Čech, dala praktičtější příležitost jejich dětem, a přesto v odpovědi na hamletovskou otázku volili bytí. Bytí pro český jazyk, bytí pro českou kulturu, bytí pro český národ. Odkaz obrozenecké volby chápaly další generace, řečeno slovy Nerudovými, jako "povinnost, aby národ svůj na výši světového uvědomění a vzdělání postavili a jemu takto nejen k

uznání dopomohli, ale i život pojistili." Věřme, že tak ji chápe i generace dnešní.

Oné hrstce intelektuálů, jež probudila český národ z klinické smrti, náleží naše hluboká úcta a vděk. Patřil k ní i český básník František Ladislav Čelakovský. Z důvodů uvedených v titulní části listu vychází zvláštní vydání Rudnických novin věnované právě jemu. A nejen z nich.

Stanislav Wajsar

O vztahu F.L.Čelakovského ke Krkonošům a k naší obci

*Znáš tiché údolí, kde Sejfský potok plyne
a vzhůru údolím, kde temný lesík bují
a kde z modravých výšin krkonošských
vánky veselím a láskou vanou?*

Znáš je snad?

Jen zde, jen zde

bylo by s tebou

mé štěstí velké a krásné.

Dočetli jste úvodní verše a určitě přemýšlíte, kdo je asi jejich tvůrcem. Kdo se jimi vyznává z velké lásky k milované dívčině, kdo tolik obdivuje krásný kout naší obce? A proč právě naší?

Není jím nikdo jiný než klasik české literatury, národní buditel František Ladislav Čelakovský. Ač pocházel z dalekých jihočeských Strakonic, našel na svých cestách upřímný vztah k našemu kraji, ke Krkonošům, ba co víc i k naší obci.

Budoucí tvůrce Růže stolisté, Ohlasů písní českých a ruských, sběratel lidové slovesnosti pobýval v létě v roce 1821 na arnultovickém zámku. Dovídáme se o tom v bohaté korespondenci básníka s přáteli, zvláště pak s Josefem Vlastimilem Kamarýtem. Čelakovský jako domácí učitel a vychovatel dvou synů pana Ledvinky z Adlerfelsu dlel se svými svěřenci na letním bytě u lesníka Linky pod Hrubou Skálou. Tady podléhá kouzlu romantické krajiny i přitažlivosti krásné dcery pana fořta, Niny. V dopise ze 7. listopadu 1821 píše: "S den cesty od Hrubé Skály leží městečko Hostinné (Arnau) a půl hodiny dále zámek a vesnice Orlov čili jak německý jazyk zde zove Arnsdorf, tu já v rodině barona ze Silberštejna celých tří neděl s potěšením setrval. Krajina ta, ti dobří lidé zde, baron a baronka nad míru a obyčej vlídní, to vše mi stěžovalo odchod. A k tomu Ona - kdo ona? - posečekj maličko, jen mně dej dřív krajinu opsati, a odpust', že Ji k vůli tobě ji německy popíši."

Následují verše, citované v českém překladu v úvodu našeho článku. V jiném dopise se k silným zážitkům z pobytu u nás opět vrací:

"A což nového a pěkného z Krkonošů? Ribrcoul tě pozdravuje, ale upřímně řečeno, já tam nebyl. Sněžku i s kapličkou jsem viděl odzdaleka, a u paty Černého vrchu, kde se Krkonoš začíná, jsme drželi honbu na zajíce, já několikrát střílil Pánu Bohu do oken, neboť nemiluji ukrutnosti ..."

Místem vzpomínané honitby na zajíce na úpatí Černé hory byl zřejmě dnešní Bolkov. Hostitelem Čelakovského byl Josef Karel Theer, svobodný pán ze Silberštejnu, velkoobchodník plátnem a přízí z Hostinného, držitel Janských Lázní a Vlčic s památným hradem Břečtejnem - Silberštejnem. V Arnultovicích, tehdejším Arnsdorfu, jež Čelakovský jmenuje česky Orlovem, měl baron Theer bělidlo, barevnu a tiskárnu plátna. Zámek, o němž se Čelakovský zmiňuje, je týž, který dnes po dlouhých letech ošuntělosti dostává díky novým majitelům manželům Baierlovým nový "kabát" a slibuje být zas krásnou "malou Hlubokou" na úpatí Krkonoš. A právě tady přichází roku 1821 budoucí slavný básník "Ohlasů písní českých a ruských" do přímého kontaktu s naším krajem.

Čelakovský se k pobytu v Krkonoších v dopisech mnohokrát vrací. Příteli Kamarýtovi v roce 1824 píše: "Krkonoše máme před oknem v nejpěknějším obraze, ale dnes nejsou nic proti včerejšku podvečír. Mysli sobě rozkošný zámeček, pod ním zahradu, za zahradou dalekosahající lučiny..., za těmi lesíky bukovými a dubovými, hory temně modré a teprve za těmi nebetyčné Krkonoše a uprostřed nich jako vládkyni Sněžku v barvách modronabělých."

Z Vratislavi, kam musel pro ironickou poznámku v Pražských novinách k výroku ruského cara Nikolaje z pražské univerzity odejít, píše steskuplné dopisy. Krkonoše v nich, při vzpomínkách na domov, hrají dominantní roli. "...toužebně jsme do dále ke Krkonošům, jen jako sen ukazujícím se oku, pohlíželi. Tak se děje vyhnancům." "...odtud i Krkonoše vidět," teskní básníková žena Antonie v

dopise přátelům, "kdykoliv Sněžku spatřím a zvláště v začátku mého zde pobytu vstoupějí mně slze do očí,..."

Krkonoše našly místo i v básníkově tvorbě. Do těch "nebetyčných hor," sídla Rýbrcoula, jehož kousavě nazývá Řepočetem, umisťuje děj ostré satiry, zesměšňující tehdejší přízemní české literární poměry. Vyšla v roce 1824 v časopise Čechoslav pod názvem "Literatura Krkonošská."

Vztah obrozeneckého básníka ke Krkonošům

i jeho pobyt u nás je stále málo známý. Je proto naším přáním, aby **pamětní deska, která bude odhalena na nově opraveném arnultovickém zámku** při příležitosti dvousetého výročí básníkovy narození, připomínala kolemjdoucím i turistům, směřujícím do nejvyšších českých hor, že v Rudníku v létě roku 1821 pobýval, krásám kraje se obdivoval pozdější tvůrce "Ohlasů písní českých a ruských" a "Růže stolisté" - František Ladislav Čelakovský.

František Ladislav Čelakovský

7.3. 1799 - 5.8.1852

Český básník, sběratel lidové poezie slovanských národů, jazykovědec, národní buditel. Narodil se 7. března 1799 ve Strakoniciích, zemřel 5. srpna 1852 v Praze.

Studoval v Praze filozofii, byl však pro četbu Husovy Postily vyloučen. Deset let se živil jako vychovatel synků z bohatých pražských rodin. V létě roku 1821 pobývá v Rudníku jako vychovatel dvou synů pana Maxmiliána Ledvinky, rytíře z Adlerfelsu, který tu byl hostem barona Josefa Karla Theera, svobodného pána ze Silberštejnu. Roku 1834 počíná redigovat Pražské noviny a Českou včelu. V té době je již proslulým básníkem a uznávaným jazykovědcem, stavěným po bok Josefu Jungmannovi a Jánů Kollárovi. Roku 1835 získává místo suplenta české řeči a literatury na pražské univerzitě. Po pouhém roce ho však byl zbaven po stížnosti na článek Pražských novin, nepříznivě přijatý v Petrohradě i ve Vídni. Čelakovský v něm kriticky komentoval povýšenou řeč cara Nikolaje I. k zástupcům porobených Poláků. Tehdy přijímá místo knihovníka u knížete Kinského a roku 1842 se stává profesorem slovanské literatury na univerzitě ve Vratislavi. Od roku 1849 působí opět v Praze.

Literatuře se věnoval od svých dvaceti let, kdy otiskl svou první báseň. Byl pilným sběratelem lidové slovesnosti. Vydal tři díly sběratelského díla **Slovanské národní písně**. Pod vlivem lidové slovesnosti vznikají i jeho **Ohlasy písní českých a ruských**. Z naukových děl je známé **Mudrosloví národu slovanského v příslovích**.

K Čelakovského zásluhám patří i požadavek přísnějších kritických měřítek na českou literaturu. Definitivně je probjovala až generace Havlíčkova.

Z tvorby F. L. Čelakovského

Dárek z lásky

Když jsem šel přes lávky,
našel jsem korálky
na pěti šňůřkách navlečené:
dal-li je děvčátku
milý na památku,
bude mít srdéčko zarmoucené.
Každý to dobře ví,
že i ten nejmenší
dáreček z lásky je nejmilejší:
přijde-li k ztracení,
nikdy potom není
stříbrem ani zlatem k nahrazení.

Kratičká modlitba

Pane bože, zachovej
naše oseníčko,
ke žni hojné požehnej
zlaté obilíčko,

před zlobou nám ostříhej
i před ohněm střechy,
k dlouhým věkům dochovej
všechny věrné Čechy!

Z Ohlasu písní českých

Příslaví jde z rozumu a rozum za příslavím.
Dary oslepují oči.
Kdo stojí o cizí přichází o své.
Pravda se hájí sama.
Jaký rozum, taková řeč.
Kůň k tahu, pták k letu, člověk ku práci.

Z Mudrosloví národu slovanského v příslovích

Prameny:

Emil Flégl, F.L.Čelakovský a Krkonoše, časopis Krkonoše z r. 1971

Ludvík Souček, Kdo byl kdo

F. L. Čelakovský, Ohlas písní českých,
Mudrosloví slovanského národa
v příslovích

Pozvání

Kulturní komise Obecního úřadu v Rudníku si Vás dovoluje pozvat na slavnost odhalení pamětní desky českému básníku

Františku Ladislavu Čelakovskému,

která se bude konat

dne **29.května 1999 ve 13.30 hodin** na nádvoří arnultovického zámku

za účasti paní spisovatelky **Marie Kubátové.**

Při slavnostním aktu vystoupí žáci Základní umělecké školy z Trutnova a z Hostinného, recitovat budou žáci Základní školy v Rudníku.

Na nádvoří zámku začne ve stejný čas oslava **Mezinárodního dne dětí.**

Malé i větší děti tu čeká první úkol na cestě za dobrodružstvím dětského dne.

Jistě je potěší i velmi hodnotné ceny.

***Naše poděkování patří manželům Beierlovým, majitelům zámku,
za vstřícnost, s kterou umožnili instalovat pamětní desku.***

Zvláštní vydání Rudnických novin připravil Mgr. Stanislav Wajsar